

Budapesti Corvinus Egyetem

Külföldi részképzés beszámoló

International College of the National Institute
of Development Administration (ICO NIDA),
Bangkok, Thaiföld

Kiss Dávid
Nemzetközi gazdálkodás BA
2022

Bangkok, Thaiföld

Mi kell ahhoz, hogy benzinkutat nyiss? Két PET-palack: egy nagyobb, 5 vagy 19 literes ballon, amiben tárolhatod a készletet, és egy kisebb, lehetőleg literes, amiben mérheted a kiadott mennyiséget. Mindez elfér a járdán, tehát nem kell helyiséget se bérelned. Hogy mit lehet csinálni egy három napja 35 fokban legyen között hűtetlenül rohadó halfejjel? Levest! És mi a teendő, ha ellepték a 6-8 centiméteres repülő csótányok a szobádat? Kapkodd össze őket, sózd meg, szárítsd ki, majd irány a piac, darabja 20 bahtot ér!

Bár földrajzilag nincs olyan messze Szingapúrtól vagy Hong Kongtól, mégis világok vannak Bangkok és a Corvinus felkapottabb kelet-ázsiai partneregyetemei között. Ha ezen top egyetemekre szeretnél bekerülni, akkor biztonsági opcióként inkább ne jelöld meg Bangkokot: a klímát leszámítva valószínűleg szingapúribb élményt kapsz az Egyesült Királyságban vagy Ausztriában, de talán még a megszokott Budapesten is, mint Thaiföldön. Rengeteget tanultam itt, óriási élmény is volt, és összességében nekem nagyon megérte – de nem lenne igaz, ha azt írnám, hogy nem fontolgattam a hazajövetelt már az első hónapban, és nem örültem nagyon, mikor közel öt hónappal később végre felszállt velem a repülő Európa felé. Ugyanakkor az én, bár nem teljesen tudatos döntésem volt, hogy ilyen élményeket szereztem az országról: turista is maradhattam volna végig, ahogy a legtöbb nyugati cserediák Thaiföldön, és akkor a beszámolóim is sokkal pozitívabb lenne. A turistáskodásaimat én is élveztem, de azokat inkább külföldön csináltam (a figyelemfelkeltő benzinkutas praktika például indonéz), és ezekhez már számtalan tippet találhatunk online bármelyik délkelet-ázsiai országhoz. Arról viszont nem, hogy milyen a bangkoki élet azon nyugatiak számára, akik nem a belvárosban laknak, és nem egy nyugati vagy szingapúri cégnél dolgoznak. Ezért hosszabban osztom meg tapasztalataimat.

Melegen tudom ajánlani a külföldi félét a NIDA-n annak, akit a színpalak mögött is valóban érdekli a délkelet-ázsiai kultúra, vagy csak egy fél éves nyaralásra vágyik. Viszont nem biztos, hogy ez a megfelelő ország számodra, ha még nem éltél külföldön úgy, hogy magadnak kellett intézned szinte mindent, vagy ha az egyetemen tanulni szeretnél.

Lenyűgöző város, csodaszép ország, európaiként nagyon olcsó, ráadásul óriási sebességgel fejlődik – lehet, hogy 2-3 éven belül teljesen elavul a beszámoló. Ami a közlekedést illeti, egészen biztosan. Mindenesetre 2022 tavaszán én a következőket tapasztaltam Bangkok Bang Kapi negyedében a NIDA-n.

Mégis miért Bangkok...?

Mert Tokióba nomináltak, de Japán a Covid előtt teljesen bezárkózott. Mivel ez még a nominálási időszakban derült ki, kaptam a Corvinstól egy lehetőséget, hogy választhatok egy másik egyetemet, ahol maradt hely. Kelet-Ázsia többi országában vagy nem maradt hely, vagy a Covid miatt nem bíztam benne, hogy beengednek. Jelentkezéskor annyit tudtam, hogy hol van a térképen, és hogy fontos Thaiföldnek a turizmus. Felelőtlen volt, az biztos, de legalább bejött a számítás, és beengedtek az országba.

Egyetem

A Corvinus után óriási csalódás volt az ICO NIDA (International College of the National Institute of Development Administration). Az intézménynek csak mesterszakjai és PhD-képzése van, ezért alapszakosként a Master of Management programba kerültem be, de így se hallottam az órákon semmi újat. A színvonalat jól tükrözi a Research Methodology in Management tárgy egyik kritériuma, ami egyébként elsősorban PhD-hallgatóknak volt meghirdetve, és nekik is a legfontosabb tárgyként volt

Járda az egyetem környékén

beállítva, de hozzám hasonló “mesteresek” is elvégezheték: a kurzus végén leadott kutatásra a plágiumellenőrző szoftver legfeljebb 30%-os egyezőséget mutathatott, 29%-nál még semmi szankció nem volt... Azoknak ajánlom a NIDA-t, akik könnyű doktori képzést keresnek. Diákigazolványt se kaptam, de még a banknak se akartak kiállítani igazolást arról, hogy a NIDA-n tanulok, így bankszámlát se tudtam nyitni – pedig az elterjedt QR-kódos fizetéshez kellett volna.

Az egyetem egyébként végig online volt, és csak hétvégén voltak tömbösített óráim, ezért sok egybefüggő szabadidőm volt. Hétfégi tömbösítés helyett választhattam volna hétköznapit is (kedd és csütörtök vagy hétfő és szerda volt a másik lehetőség). A kurzusok hónapokra voltak beosztva, egy hónapban csak egy kurzus futott – a következő hónapban pedig kezdődött a következő. Ez alól kivételt képezett a Research Methodology in Management, ami januártól egészen májusig tartott heti kétszer 90 percben szombatonként. A kurzuskínálat kicsi volt, 9 kurzus közül kellett választanom 5-öt.

A hallgatótársak angoltudása általánosságban nagyon gyenge volt. A hallgatók többsége kínai volt, kisebb részük thai, európaiak pedig nagyon elvétve voltunk. Három német és négy orosz hallgatóval találkoztam összesen, mindenki más kínai és thai volt. Az ázsiaiakkal nem nagyon tudtam kapcsolatot teremteni, mert mindenki 30 év körüli vagy még idősebb volt (a bemutatkozásoknál nagyon sokan 8-10 vagy még több éves munkatapasztalatról számoltak be), és sokan már családot is alapítottak. Így egyrészt ők se voltak nyitottak az ismerkedésre, másrészt én se. Ráadásul akikkel közülük beszéltem is, ők top egyetemnek hitték a NIDA-t.

Az első csoportmunkán rögtön össze is kerültem 3 kínaival, akik angoltudása vetekedett az én HSK1-es mandarinommal, úgyhogy összesen annyit tudtunk kommunikálni egymással, hogy ki melyik részt csinálja meg: ők lefordították a részfeladatukat kínaira fordítóval, valahogy találtak az interneten néhány bekezdést angolul, amit rámásoltak a diára és onnan felolvasták, én is megcsináltam a részemet, valaki összefűzte a diákat, majd leprezentáltuk – és erre egész jó pontszámot kaptunk... A későbbiekben már nagyobb szerencsém volt a csoportmunkáknál, legalábbis ami a nyelvtudást illeti. Másban annyira nem...

Két thajjal hozott össze a sors áprilisban, akik a második közös feladat részfeladatait egy olyan vasárnap este osztották fel hármunk között ketten Teamsen, amikor én éppen nem voltam gépközelben – és ennek a következő csütörtök estét jelölték meg határidőnek mindenki számára. Hétfőn elolvastam a chatet, elfogadtam a feladatomat, és megjegyeztem a csütörtök estét mint határidőt. Másnap estére, két nappal a saját határidejük és 4 nappal a valódi határidő előtt aztán minden előjel és üzenet nélkül megcsinálták az összes részfeladatot ketten, majd mikor rákérdeztem, hogy akkor én így mit csináljak, még ők háborodtak fel, hogy milyen lusta vagyok, hogy még az én feladatomat is nekik kellett megcsinálni... Ekkor megbeszéltük, hogy mivel a prezentáláshoz minden kész van már, ezért én egyedül készítem el a beszámolót a prezentáció után. Ez másnapig állt is, amikor közölték velem chaten, hogy kizárnak a csoportból, mert megbízhatatlan vagyok, és már írtak is a thai tanárnak, hogy nélkülem folytatják a munkát, mert nem voltam hajlandó megcsinálni egy rám kiosztott feladatot sem... Még azt is hozzátették, hogy sok esélyt adtak nekem a bizonyításra, de mindig csalódtak bennem. És nem tudtam semmit tenni a vádak és az ellen, hogy a tanár lenullázza a korábbi csapatmunkában megszerzett pontjaimat, a thaioknak pedig elhíreszteljék, hogy velem soha ne csináljanak csapatmunkát, mert megbízhatatlan vagyok... Dokumentálva van Teamsen az egész eset, de az európaiakon kívül senkit nem érdekelt, hogy mi történt, csak a két thai finoman szólva “narratívája”. Szerencsére tudtam csatlakozni az orosz csapathoz, akikkel tökéletesen megértettük egymást.

A NIDA kollégiumában laktam, de ez, ahogy időközben kiderült, hiba volt – ha a belvárosban béreltem volna lakást, akkor valószínűleg sokkal pozitívabb élményt szereztem volna Bangkokról. Mikor januárban beköltöztem, összesen ketten laktunk a kollégiumban: velem szemben lakott még egy

thai, akivel a teljes ott tartózkodásom alatt kétszer találkoztam, és összesen sikerült körülbelül 3 mondatot beszélnem vele, pedig kezdeményező voltam. Rajta kívül egészen március második hetéig teljesen egyedül voltam a kollégiumban, amikor is megérkezett egy orosz lány – majd néhány héten belül további 2 német és 3 orosz. Velük jóban lettem, a németekkel főleg. Az oroszok már előre tudták, hogy nagyjából mi vár rájuk, ezért meg se próbálták komolyan venni a NIDA-t. Ezért is volt olyan jó a csapatmunka velük: mivel mindannyian jó egyetemekről

Kollégiumi szobám

érkeztünk, oda-vissza tudtuk az összes SWOT-elemzést, 5 erő modellt és társaikat, amit mindig készíteni kellett a prezentációkra, úgyhogy formázással együtt is fél órán belül tudunk ötösré értékelt prezentációkat készíteni. A németeket hozzám hasonlóan eredetileg Tokióba nominálták, de a Covid miatt őket se fogadták, úgyhogy nekünk nagyon hasonló volt az egész félévről a megélésünk.

Az egyetem ráadásul Bang Kapi negyedben van, ami másfél-két óra hajó- és MRT-útra (metró, lásd a közlekedésről szóló részt) van a belvárostól, ahol a legtöbb expat él, így mással se nagyon tudtam kapcsolatot teremteni, bár egyébként se dúskál Bangkok a nyugatiakban a turistákon kívül – mikor Thaiföld a Covid miatt le volt zárva a turisták számára, akkor mindig, mikor összefutottunk ebben a zsúfolt városban az utcán egy másik nyugati emberrel, mosolyogva köszöntünk egymásnak, mintha ismernénk egymást – Bang Kapi után is sűrűn. Ami az egyetemmel való ügyintézést illeti, az se volt valami fényes, erről az ügyintézés részben írok részletesen.

Ügyintézés – “ismered a rendszert: itt nincs ilyen!”

Thaiföldön ügyet intézni olyan, mint egy kisgyerekkel társasjátékozni a saját szabályai szerint: lehetetlen megtudni, hogy milyen dokumentumokat kell összegyűjteni, hol kell azokat leadni, kivel kell beszélni, hogy kell elindítani az ügyet, és mikor már azt hinné az ember, hogy végére járt a dolgoknak, mindig kiderül, hogy valami releváns információt elfelejtettek közölni, úgyhogy menjen vissza másnap. Az is előfordul, hogy az ügyintéző csak úgy kitalál egy nem létező szabályt, ha nem akar foglalkozni az ügygel, sőt, az egyetemen az egyik tanulmányi ügyintéző egészen júniusig még azt is eljátszotta, hogy alig beszél angolul, “mert ő a kínaiakkal foglalkozik elsődlegesen” – de mikor az utolsó napomon érdekeltté tettem benne, hirtelen perfekt angolra váltott. Azt hiszem, minderre az eufemizmus az, hogy “kellően rugalmasok”, de ez a gyakorlatban inkább azt jelenti, hogy csak akkor létezik “jogbiztonság”, ha az embernek megvannak az eszközei a jog kikényszerítésére.

A bangkoki félévem előtti félévben is az EU-n kívül tartózkodtam vízummal, ezért karácsonnyal és az újévvel együtt is összesen 3 hét állt rendelkezésemre, hogy Magyarországon ügyet intézzek.

Megpróbáltam előre utánaolvasni a thai nagykövetség honlapján, hogy mi kell a tanulói vízumhoz, de nemhogy nem írtak erről a vízumfajtáról semmit, de még a saját nyitva tartásukat illetően is három egymásnak ellentmondó információt közöltek. Írtam is rögtön egy emailt, hogy egyrészt mikor tudok bemenni, másrészt pedig milyen dokumentumokat kell bevinnem a tanulói vízumhoz. A válasz: “minden megtalálható a honlapon”.

Mivel viszont a tanulói vízumról egész konkrétan semmit nem lehetett megtalálni a honlapon, és az egyetem se tudott segíteni, igyekeztem a többi vízumfajta alapján kitalálni, majd visszakérdeztem egy listával, hogy ezek-e azok. A válasz: “igen”. Hazaérkezésem után nem sokkal már vittem is be minden dokumentumot a lista szerint, szerencsére ráhibáztam a nyitva tartásra. A konzulátuson aztán közölte velem ugyanaz az ügyintéző, akivel leveleztem, hogy ez így kevés, még 4 dokumentumra szükségem van. Hazamentem, beszereztem minden hiányzó dokumentumot, karanténhotelt is foglaltam a megváltozott szabályok miatt. Ünnepek után ismét felutaztam Budapestre emiatt, bementem a konzulátusra, ahol még mindig ugyanaz az ügyintéző közölte velem, hogy ez már jobb, de 2 dokumentum még mindig hiányzik, plusz aznap reggelre megváltoztak a karanténszabályok, úgyhogy foglaljam át a hotelt is... Ezeket aztán még aznap sikerült összegyűjtenem, a hotelt is átfoglaltam, úgyhogy sikerült leadnom minden papírt – viszont mivel kétszer kettő hotelfoglalás volt a papírstócomban, a folyamat végére elbizonytalanodtam, hogy a jó igazolást adtam-e oda. A biztonság kedvéért megkértem az ügyintézőt, hogy ellenőrizze ezt, mire a következőt válaszolta: “itt mindegy, hogy mi van a papíron, csak legyen valami”. Két nap múlva aztán gond nélkül visszakaptam az útleveletemet a vízummal.

Miután megérkeztem Bangkokba, és eltöltöttem a kötelező 10 napot a karanténban, elmentem a kollégiumba, ahol a recepcióra ki volt készítve a kulcsom. Beköltöztem, írtam az egyetemnek WeChaten, hogy megérkeztem (email helyett a Facebook Messengerhez hasonló WeChaten kellett beszélni az ügyintézőkkel), és kértem, hogy küldjék el róla az igazolást, ha megtették a kormányzat felé a bejelentést arról, hogy itt lakom. Azt a választ kaptam, hogy ők nem tudnak arról, hogy kellene ilyen, de ha nagyon akarom, akkor menjek el én a kormányirodába... (Persze, hogy nagyon akartam, mert az első 24 óra után, hogy sehova nem voltam bejelentve, papír szerint illegálisan tartózkodtam az országban.) Másnap reggel 7:00 előtt elindultam, hogy a 9:00-es nyitásra odaérjek akkor is, ha a Google Maps szerinti másfél óra mégse lenne elég. 11:30-ra, fél órával az ebédszünet előtt meg is érkeztem oda, ahol a bevándorlási iroda honlapja szerint ezt intézni tudtam volna...

Itt aztán átirányítottak egy másik helyre, mivel az a részleg elköltözött. Fél óra alatt át is értem a másik helyre taxival, amiről kiderült, hogy egyébként egy parkolóház, amibe beállítottak néhány asztalt... (Igen, tényleg ez volt az egyik hivatalos bevándorlási iroda.) A parkoló autók között kitöltettek egy dokumentumot az adataimmal, majd mikor ez megvolt, mondták, hogy hiányzik ez és ez az igazolás, úgyhogy szerezzem be őket, és menjek vissza. Elküldtem az egyetemnek, hogy mikre van még

szükségem, és hogy ezt nekik sokkal egyszerűbb lenne elintézni, mert egyrészt ők megtehetik online is, másrészt náluk minden kéznél van, sőt, még thaiul is beszélnek – és egyébként is a törvény őket kötelezi milderre, és rajtam kívül őket is megbüntetik ennek elmaradása esetén. Megebédeltem a környéken, kiálltam a buszmegállóba, majd miután 20 percig nem jött semmilyen busz, elkezdtem gyalogolni a következő átszállás helye felé (gyaloglás közben se láttam azt a buszt). Az átszállóhelynél 40 perc után jött a busz, erre felszálltam, háromnegyed óra múlva átszálltam, majd további 2 és fél óra múlva otthon is voltam.

A következő hét elejére ahelyett, hogy regisztráltak volna engem, sikerült az egyetemnek elküldenie a hiányzó dokumentumokat. Még egyszer lejártam ezt a távot (már taxival, így napszaktól függően csak másfél-két óra a menetidő egy irányba), ahol közölték velem, hogy hiányzik további 2 dokumentum, amit eddig nem mondtak. Ekkor írtam néhány határozottabb üzenetet az ügyintézőnek, ami hatásos volt, mert másnapra már beregisztráltak engem. Minderről az “igazolás”, amit kaptam: egy képernyőkép arról, hogy megadták az adataimat az űrlapon (a küldés gomb megnyomása előtt) – de ezzel már nem foglalkoztam, legalább megvolt. Kiderült, hogy én voltam az első bejövő hallgató, akit regisztráltak, mert a Covid alatt kicserélődött a személyzet az egyetemen, és őket csak odaültették, nem tanítottak nekik semmit...

A következő kisebb probléma a kollégiumi díjak befizetése volt. Egyik reggel becsúszhattak két számlát az ajtóm alatt és egy papírt arról, hogy hogyan tudom ezeket befizetni (az utánam érkezőknek tájékoztató papírt már nem adtak, nekem kellett továbbadnom a tudást) – az egyiket csak a Bangkok Bankban kizárólag készpénzben, ami a gyakorlatban a következőképpen zajlott: besétáltam a Bangkok Bankba, nem kis költségen felvettem készpénzt az ATM-ből, odasétáltam az ügyintéző ablakhoz, odaadtam nekik a tőlük frissen kivett készpénzt, majd adtak róla egy igazolást, hogy “átutaltam” az összeget az egyetemnek, ami igazolásnak a másolatát le kellett adnom az egyetemen papír formátumban személyesen. A másik számlát pedig a tájékoztató szerint 4 módon tudtam volna befizetni, de miután megpróbáltam belőle 3-at, kiderült, hogy ez a tájékoztatás hamis volt, és azt is csak egyféleképpen lehet: az egyetem egyik épületében be kellett fizetnem a díjat készpénzben, ezzel át kellett sétálnom egy másik épületbe, ahol le kellett adnom a korábbi helyen kapott igazolást, ahol aztán kiállítottak nekem egy másik igazolást. Mindezt minden hónapban. Természetesen az egyetem se tudta követni, hogy ki fizette be a díjakat és ki nem: júniusban a tanulmányi ügyintéző feldúltan megjelent a kollégiumban, ahol a két németen számon kérte, hogy miért nem fizettek az elmúlt 3 hónapban (természetesen fizettek, és le is adták az igazolásokat), engem pedig, mivel éppen Kambodzsában voltam, WeChaten keresett ugyanezért (természetesen én is fizettem, és én is leadtam az igazolásokat mindig időben) – összesen ennyien laktunk a kollégiumban ekkor.

A következő nagyobb probléma a vízumom meghosszabbításával adódott, amit két héttel azelőtt kezdtem aktívan intézni, hogy az lejárt volna. Nyitás után nem sokkal odaértem a kormányirodába,

kaptam sorszámot, amivel 5 és fél óra várakozás után már sorra is kerültem. Tudtam már, hogy milyen dokumentumokra van szükségem, de nem fogadták el az egyetem levelét, amiben az szerepelt, hogy június 30-ig kérnek nekem vízumot (ezt még a budapesti ügyintézésre kaptam), mivel kifejezetten arról kellett volna levelet vinnem, hogy a vízumhosszabbításomat kérik június 15-ig. Ekkor már volt tapasztalatom a thai bürokráciával, úgyhogy biztos voltam benne, hogy egy kis noszogatással lehet enyhíteni a szabályokon, ami sikerült is: elmondtam, hogy nagyon tetszik az ország és a thai kultúra, és megkérdeztem, hogy nem tudom-e valahogy máshogy igazolni, hogy júniusig tart a félévem. A bevándorlási hivatalnok gondolkozott, odahívott valakit, beszéltek, majd azt mondta, hogy de, igen, ha felhívom az egyetemet, akkor ők igazolhatnak engem szóban is – szerencsére nagyon reszponzívak és ad hocak voltak idáig, úgyhogy nem gondoltam, hogy probléma lesz ezzel. Sikerült is elérnem az egyetem egyik ügyintézőjét, akinek elmondtam, hogy mi a helyzet, de ahelyett, hogy segített volna, leteremtett, hogy tudnom kellett volna, hogy mi a vízumhosszabbítás menete az egyetemen, először nekik kell szólni, hogy lejár a vízumom (ez megtörtént egyébként), ki kell töltenem egy dokumentumot (még kollégiumi szerződést se adtak, miért lenne nekik ilyen formjuk?), majd ők kiállítják a levelet, amit bevihetek stb., és nem volt hajlandó beszélni a bevándorlásiakkal akkor se, amikor átadtam nekik a telefonomat – Európában ezt is teljesen megértettem volna, de Bangkokban nem, ahol az a rendszer, hogy nincs rendszer.

Gondoltam, hogy nincs semmi ilyen rendszerük (de ha lenne is, ő ilyen még biztosan nem csinált soha, ha tényleg én voltam az első, akit be kellett jelenteniük mint a kollégiumban lakót), és ami ezután következett, csak megerősítette bennem a gyanút. Megkérdeztem, hogy hol tudok tájékozódni legközelebb az ügymenetekről, vagy hogy ezt honnan kellett volna tudnom. A válasz az volt, hogy a honlapra feltöltött tájékoztatóból, amit elküldött. Ez a bizonyos “tájékoztató” egy a 2019-es bejövő hallgatóknak készített dokumentum volt, amiben viszont nemhogy semmi nem szerepelt a vízumhosszabbításról, de már abból se volt semmi volt aktuális, ami benne volt. Azt írták többek között, hogy cserehallgatóként a másik, nagyobb szobákkal rendelkező és olcsóbb kollégiumban fogok szállást kapni, hogy a félév előtt van egy ingyenes pár hetes nyelv- és kultúraoktatás, hogy félév közben több kirándulást is szerveznek országon belül a cserehallgatóknak, hogy minden hónap első szerdáján különbuszt indítanak a kormányhivatalba stb. – minden, ami jó lett volna, de nem valósult meg. Ezek 2022-ben már annyira nem voltak aktuálisak, hogy még az az ügyintéző se hallott róluk, aki erre a dokumentumra hivatkozott.

Másnap reggel bementem, és kitöltöttem a szükséges dokumentumot (máig se tudom, honnan szedték), ahol természetesen megadtam azt is, hogy pontosan mikor jár le a vízumom: másfél hét múlva. Azt mondta az ügyintéző, hogy rendben, 30 napjuk van minderre, várjak türelemmel... Megismétltem, hogy mikor jár le a vízumom, és szóvá tettem, hogy 1 hónap nekem kicsit soknak tűnik egy sablonlevél kinyomtatására (főleg úgy, hogy ezt a feladatot is magának teremtette azzal, hogy nem volt hajlandó

beszélni az ügyintézővel, de ezt nem tettem hozzá), de eljátszotta, hogy nem ért engem, és – mint később kiderült – hamis akcentussal értetlenkedett még egy darabig, amikor máshogy fogalmaztam meg a kérdésemet, majd ráhagytam a dolgot. Következő hétfőn rákérdeztem, hogy mi a helyzet a levéllel, amire azt válaszolta WeChaten, hogy megtesznek minden tőlük telhetőt, de csütörtöknél hamarabb ne számítsak rá (csütörtök reggel volt a legutolsó időpont, amikor megkaphattam a dokumentumokat ahhoz, hogy biztosan el tudjam intézni a vízumhosszabbítást ünnepnapok, az utazási idő és amiatt, mert ha az ember nem kerül sorra záróráig a kormányhivatalban, már nem foglalkoznak vele), ezután vonalszakadás – senkit nem tudtam elérni az ügyintézők közül se telefonon, se WeChaten, se e-mailen csütörtökig, és nem azért, mert keveset próbálkoztam volna.

Kedden elértem a dékánt, aki azt írta, hogy kérem meg a bevándorlási hivatalnokot, hogy hívja fel azt az ügyintézőt, aki nem akart engem igazolni, és most majd igazol engem szóban. Ha ez valamiért nem működik, akkor majd ő kiállítja az igazolást. Nem tudom, miért gondolta, hogy otthonról csak úgy fel tudok hívni egy bevándorlási hivatalnokot, hogy ő hívjon fel egy más valakit, aki majd szóban igazol engem ahhoz, hogy másnap papír nélkül el tudjam intézni a vízumhosszabbítást... Mondtam, hogy ez sajnos nem fog működni, de a beígért papírt utána ő se akart kiállítani.

Mikor kedden kora délután felmentem az irodájukhoz, kiderült, hogy hétfőtől szerdáig zárva tart az iroda – ennek okát nem tudtam meg, de nem is mondták, hogy ez lenne az oka annak, hogy csütörtökön tudom csak megkapni a dokumentumokat. És mint később kiderült, tényleg nem ez volt a probléma. Ekkor jelentkeztem egy vietnami turista vízumra, hogy legalább Európáig ne kelljen visszarepülnöm a következő hétfőn, ha nem kapom meg a dokumentumot, vagy bármi baj van a kormányirodában, és írtam a Corvinus Erasmus Irodájának is, akik közbenjárására csütörtök reggel tényleg megkaptam a levelet és mellé a tanulmányi indexemet – a levelet keddi dátummal aláírva és a tanulmányi indexemet keddi délelőtti időbélyegzővel kinyomtatva. Csütörtökön az ügyintézők előtt értem be az irodába, és mikor megérkezett a megfelelő személy, csak fel kellett emelnie az asztaláról a kész borítékot – nem aznap reggel rakták oda... Tehát miközben próbáltam őket elérni minden csatornán, és elvileg zárva volt az irodájuk, megcsinálták a munkát az irodában, de annak ellenére, hogy pontosan tudták, hogy nekem ez mennyire sürgős, még 2 napot ültek rajta úgy, hogy közben folyamatosan próbáltam őket elérni – annak ellenére, hogy a vízumhosszabbítás előtt szinte mindig percekben belül válaszoltak a megkeresésekre.

Így végül pont sikerült elintéznem a vízumhosszabbítást, de a NIDA-nak is sikerült, hogy eltávolítsanak egy farangot (Thaiföldön a nyugati embert jelenti, lásd az egészségügyről szóló részt) az országból. Felhasználtam a vietnami turistavízumomat, majd átmentem Malajziába, Szingapúrba, Indonéziába és Kambodzsába, és már csak rövid időre tértem vissza Thaiföldre – amikor is szintén volt egy incidensem az egyetemmel, mert úgy számláztak ki nekem 12 óra légholdi- és vízmelegítő-használatot június hónapra, hogy ezeket egyáltalán nem használtam, mert május közepétől külföldön

voltam, és mikor visszatértem, akkor is hotelban laktam – a körülbelül 5%-os kihasználtsággal működő kollégiumban csak a csomagjaimat tároltam, hogy ne kelljen magammal vinnem mindenhova, ahova utaztam.

Bár mindent megpróbáltam, még a dékánnal is beszéltem, muszáj volt kifizetnem ezt a 700 forintot. Ez volt számomra a legfontosabb lecke Thaiföldön, amit többször is megtanultam: hogy mennyire nem ér semmit a jog, ha azt az ember nem tudja magának fenntartani, és ezáltal mennyire ki vagyunk szolgáltatva külföldön a helyiek jóindulatának.

Kultúra

Thaiföld azon maroknyi országok egyike, amely soha nem volt európai gyarmat, és a világ egyetlen olyan országa, amely se gyarmatosító, se gyarmat vagy félgyarmat nem volt soha – ami meg is látszik az országon a szomszédaival összehasonlítva. Ez azért jó, mert így bárhova utaztam a régióban, csak enyhült a honvágyam. A vietnamiakkal meglepően mély kapcsolódási pontom volt a közös KGST múlt,

Fekvő Buddha a Wat Phóban

Malajziában és Indonéziában pedig bármilyen furcsa, már az is jó hatással volt rám, hogy a többség egyistenhívő (muszlim) – a latin betűs írásról, koloniális épületek sokaságáról, angoltudásról nem is beszélve (a malájok még egymás között is gyakran beszélnek angolul). Szingapúrban egyenesen úgy éreztem magam, mintha hazatértem volna Európába. Thaiföldre ezek közül egyik sem igaz.

A thaiok más naptárat használnak (2022 = 2565, de a hónapok és napok már a gregoriánus rendszerben vannak), más logikájú az írásrendszerük, tonális nyelven beszélnek, többistenhívők, más a klíma, nagyon mások az ételek, a főváros akkora, mint egész Magyarország mind lakosság, mind utazási idők tekintetében, ugyanakkor rendkívül zsúfolt szűk utcákkal és nagy terek nélkül, angolul nagyon gyengén beszélnek, mindennap figyelniük kell, nehogy a szerencsétlen színbe öltözzünk, az ujjainkon máshogy kell mutatnunk a számokat, intéssel nem üdvözölhetünk és

Ayutthaya. Az Ayutthaya Birodalom fővárosát a burmaiak 1767-ben felégették, ami következtében a birodalom széthullott. Az országot a székhelyüket a mai Bangkokba áthelyező, ma is uralkodó Chakri dinasztia tudta megszilárdítani 1782-re, megalapítva Sziámot (más néven Rattanakosin Királyság), amit 1939-ben kereszteltek át Thaiföldre. A Chakri királyok a hindu isten, Vishnu avatárja után Ramák. 2016 óta Vajiralongkorn, vagyis X. Rama van hatalmon.

köszönhetünk meg semmit, a királyról, királynőről, trónörökösről vagy régensről 3-15 év börtön terhe mellett nem mondhatunk semmi rosszat, az európai történelemszemléletünkről könnyen akaratlanul is megbánthatjuk a helyieket. Fénykép készítésnél Buddha-szobor fejénél nem lehetünk magasabban, templomba szigorúan csak cipő nélkül, hosszúnadrágban vagy szoknyában, fedett vállakkal léphetünk be, a szerzeteseket mindig előre kell engednünk és át kell adnunk helyünket a tömegközlekedésnek, észenben kell tartanunk a 23 nemzeti ünnepet és a szokásokat ezeken valamint az egyéb munkaszüneti napokat, mindig kellő mértékben fednünk kell mind a felső- és alsótestünket: a legjobb, ha a thaiokhoz hasonlóan csak hosszúnadrágot hordunk (bikini, meztelen felsőtest, haspóló, jóval térd feletti rövidnadrág nem elfogadott még a strand mellett sem egyik nemnél sem).

Ne igyunk továbbá alkoholt, ne dohányozzunk, és semmi esetre se szabad kábítószerrel (a drogterjesztést a társadalom nagy része súlyosabb bűnnek tekinti, mint a gyilkosságot), mindent köszönjük meg annyira, hogy már-már kínosan érezzük magunkat, WC papír helyett bidet-t használnak, de még ha van is, akkor se húzhatjuk le a legtöbb helyen a papírt a toalettben, mert nem erre lett kialakítva a szennyvízhálózat, helyette egy kukába kell dobnunk a használt WC papírt; nem illik kézen fogva sétálni, nyilvános helyen pedig ne öleljünk meg senkit és főleg ne csókoljunk meg. És a többi... Hosszan lehetne még folytatni a listát, és ezekre Hofstede se készít fel.

Rendkívül kedvesek és toleránsak a thaiok egészen addig, amíg valamelyik írott vagy íratlan szabályukat meg nem szegjük, akár tudatlanul. Ha ez mégis megtörténik, akkor már annak is örülhetünk, ha egyáltalán kiderül, hogy mit rontottunk el. Bár nyitottan mondják magukat, én nem jártam szerencsével, mikor az európai kultúráról akartam mesélni a csoporttársaimnak. Legjobb esetben simán nem érdekelte őket, de előfordult az is, hogy azt reagálták rá, hogy “ez nem kulturális dolog, aki ilyet csinál, az mindenhol egy bunkó”, és hogy „ne hazudjak, mert ez káros”.

Nagyon vallásosak, úgyhogy legyünk tisztában a théraváda buddhizmus alaptanításával, alapfogalmaival, ünnepeivel, szokásaival és tartsuk észben, hogy a thai király a Théraváda vezetője, és a Smaragd Buddha Thaiföld legszentebb tárgya. Bár rengeteg Buddha-szuvenírt árulnak, ezeket legálisan nem vihetjük ki az országból – viszont ilyeneket a Corvinus mellett is vásárolhatunk.

Varánuszokat gyakran láthatunk Thaiföld-szerte, Bangkok belvárosában is hétköznapi látvány. Ezek nem összekeverendők a komodói varánusszal és a krokodilokkal. Ezek a varánuszok nem bántanak,

Varánusz a Lumpini Parkban. Bár itt az egyik legnagyobb a népsűrűségük, bárhol találkozhatunk varánusszal a városban.

de azért ne akarjuk megsimogatni őket. Gyakori a csótány, de nem az Európában elterjedt fajta, hanem a 6-8 centiméteresre megnövő, repülni képes és rendkívül gyors ún. amerikai csótány. Készüljünk fel lélekben, hogy ki kell majd tennünk a szobánkból párat, az ajtó alatti résen is be tudnak mászni. Szerencsére jóval gyakrabban jönnek be gekkók, amik megeszik a szúnyogokat és kisebb bogarakat. A thaiok szerint szerencsét jelent, ha a szobában gekkó van, már csak ezért se rakjuk őket ki. A leggyakoribb szúnyogfajta a tigrisszúnyog, ebből a sok víz miatt rengeteg van (esténként 4-6 csípést szedtem össze a kollégiumi szobámban, és még többet csaptam le). Ezek terjeszthetnek Dengue-lázat és maláriát, de mindkettő megbízhatóan gyógyítható. Nekem csak a 30% feletti deet tartalmú szúnyogriasztó bizonyult hatásosnak, de inkább ezt se használjuk, mert bizonyítottan rákkeltő (ha mégis, akkor alaposan olvassuk el a használati útmutatót: ne fújjuk be magunkat beltéren, napi 50 fújásnál több ne érje a bőrünket, szemünk körül ne használjuk stb.). A csípések pirosak és nagyon be tudnak dagadni, de nem viszketnek, nem fájnak, és néhány órán belül maguktól elmúlnak. Gyakori látvány még a patkány az utcákon.

Bangkokban nagyon kevés nyugati ember él, ezért a kultúrsokkunkat nem sokakkal tudjuk kibeszélni. A fél év alatt egyedül a NIDA-ra két hónappal utánam érkező két némettel éreztem úgy, hogy megértjük egymást. A képek közel se adják vissza a valóságot, ezért aki itthon van, tapasztalatom szerint ritkán tudja átérezni, hogy milyen helyzetben vagyunk. Még kevésbé tudtam azokkal beszélni, akik már nyaraltak vagy jártak üzleti úton Délkelet-Ázsiában. Ennek csak részben volt az oka, hogy óriási különbségek vannak aközött, ha valaki a belvárosi felhőkarcolók már-már luxus apartmanjaiban, és ha valamelyik külsőbb kerületben él – és ez utóbbiban kevés nyugati él. Ha ezt előre tudom, akkor valószínűleg én is egy ilyen apartmant bérek a kollégium helyett, bár utólag örülök neki, hogy nem tettem, és egy sokkal autentikusabb élményben volt részem. (Olcsó a lakásbérlet Bangkokban.)

Étkezés

A csapvíz természetesen nem iható (forralás után se), fogat azért moshatunk vele. A NIDA kollégiumában van víztisztító, ebből ihatunk. Lehet kapni víztisztítós kulacsokat Európában, ami közvetlenül ivás előtt ihatóra szűri a vizet. Erre sajnos hazaérkezésem után találtam csak rá, de a [WHO szerint](#) ezen keresztül ihatunk csapvizet is, és nem kell PET-palackokat pazarolnunk minden ivásnál. A gyümölcsöt csak a héja nélkül együk meg; jeget ne kérjünk az italba, ha pedig véletlenül belekerült, akkor mielőbb igyuk meg a folyadékot, minél kevesebb potenciálisan csapvíz kerüljön bele. Egyszer szemtanúja voltam, ahogy egy piacon a jégtömböket az utcán csúszatták – olyan utcán, amihez képest a régi Blaha egy Kossuth tér. A húst igyekezzük mellőzni, ugyanis a város legtöbb hentes hűtés nélkül árusítja a húst az állandó 35-40 fokos melegben egy asztalra kirakva. Válogassuk meg, hogy hol eszünk: főszabályként utcán soha, máshol pedig legyen szempont, hogy az ételkészítő hord-e gumikesztyűt,

ugyanaz az ember készíti-e az ételt, aki a készpénzt kezeli, illetve, ha látható a konyha, akkor annak a tisztasága (pluszpont, ha látható). Nem nagyon lesz olyan hely, ami minden szempontnak megfelelően kinéző plázák étkezőiben is többször számolgattam a csótányokat a pulton, miközben

készítették az étellemet, én pedig egy pincérekkel rendelkező, normálisan kinéző turistaétteremből kerültem 21 órára infúzióra ételmérgezés miatt. Mióta hazajöttem, egész más szemmel nézem a Nébih által bezáratott konyhák felvételeit: egyik-másik higiénijának már örülni tudtam volna Bangkokban... A készételek általában tocsognak az olajban, viszont magunknak nem tudunk főzni, a NIDA-n nemcsak hogy nincs konyha, de még saját

főzőlapon is tilos főzni.

Az élelmiszerboltok csomagolt ételei se feltétlenül EU-konformak, néhány tartalmazhat például arzént, de ezeknél biztosabb választásunk nem nagyon van. Thaiföldön az éveket Buddha születésétől számolják, úgyhogy a lejárat dátumoknál ne lepődjünk meg a 2565-nél magasabb évszámokon (a hónapok és napok számolásában már átálltak a gregoriánus naptárra).

Utcai étkező. A lavórban összehajtogatott kacsát már elkészült.

Az ételek nagyon csípősek. Étél rendelésekor nem azt kell kérni, hogy ne legyen csípős, hanem azt, hogy ne rakjanak az ételbe chilit – bár ez se garancia, gyömbér még lehet benne, de az már nem csípő nagyon. Thaiföldön a “nem csípős” is olykor szétmarja az ember emésztőrendszerét. “Szerencsémre” a beutazásom utáni kötelező 10 napos hotelkarantén során minden másnap kaptam autentikus tom yum levest, amit a világ egyik legcsípősebb ételként tartanak számon, és meg is kellett ennem, ha nem akartam éhes maradni – ilyenkor az esti programom száj-, nyelvcső- és gyomorfájás volt. Turistas helyen egyébként ezzel általában nem lesz gondunk, ott ha szeretjük a magyar csípőset, nyugodtan kérhetünk “kicsit csípőset” is. Külsőbb kerületekben vagy vidéken azért óvatosan.

Thaiföldön a fő táplálék a rizs, ezzel nekem nem nagyon volt problémám, bár én Magyarországon is egész sok rizst eszek. A rizs egyébként majdnem minden szükséges tápanyagot tartalmaz, és a 7-Elevenben is kapható főtt dobozos rizs, ha valami könnyűt és biztosan szeretnénk enni. Bangkokban néhány száz méterenként található a 7-Eleven, ahol a legtöbb hétköznapi dolgot bevásárolhatjuk, és ha bizonyos mirelitárut, bögrés levest vagy melegszendvicset veszünk, azt el is készítik nekünk helyben.

Gyümölcsöt itt nem lehet kapni, de szerencsére azt az utcán is megvehetjük, hámozás után nem lesz tőle bajunk – de tényleg hámozzuk le még a guavát is, elég sok patkány, csótány stb. mászkál a piacokon. Alternatívaként rakhatjuk neomagnolos vízbe is, amit utána lemosunk róla. Nagyobb boltok – pl. Lotus, Gourmet Market – is akadnak, de csak elvétve.

Ami nekem a legjobban hiányzik Thaiföldről, azok a gyümölcsök. A Bang Kapi-i piacon (a kerület, ahol a NIDA található) 35 bahtért (1 baht kb. 10 forint) lehetett kapni egy kiló fehér sárkánygyümölcsöt, guavát, sapodillát, 40 bahtért longant, rambutánt, mangót, banánt, rózsalmát, mangosteent, passiógyümölcsöt, 50 bahtért piros sárkánygyümölcsöt, ananászt, papayát, lótosztermést, 15 bahtért egy nagyobb kókusz, 35 bahtért egy nagyobb pomelót, 20 bahtért egy adag jackfruitet, 100 baht körül pedig egy adag duriánt – ez utóbbi szerintem nem szolgálta meg rossz hírnevét, én a szagát és az ízét is szeretem. Itthon ázsiai boltokban fagyasztva kapható, érdemes megkóstolni akkor is, ha nem utazunk ki.

Lótosztermés

Almát és egyéb mérsékelt övi gyümölcsöket viszont ne nagyon keressünk, azokat Japánból és Dél-Koreából importálják. A mangót, papayát, banánt megvehetjük éretlenül is, ezek pár nap alatt megérnek, de zölden is finomak és egészségesek – túlzásba azért ne vigyük, elég sok latexet is megeszünk velük. Ugyanezen a piacon lehetett kapni húst (hűtés nélküli asztalokról; mikor elmentem ezek mellett, vissza kellett tartanom a levegőt, hogy ne kapjak hányingert), időszerűen lehetett kapni sózott amerikai csótányt (ez egy repülő, 6-8 centiméteresre megnövő csótányfajta, amely egész elterjedt Délkelet-Ázsiában, néha a szobából is ki kell raknunk egyet), számomra beazonosíthatatlan pajort, lisztkukacot, skorpiót, halfejet

Halfejek

Hentes

(ebből levest főznek; nemcsak az íz miatt kell a halfej, hanem meg is eszik), de ezekkel a lehetőségekkel én nem éltem. Máshol ettem már rovar, nem is volt rossz, de ebben a higiéniában nem mertem. Gyakori kérdésre válasz, hogy sült kutyákat Thaiföldön egyáltalán nem láttam, csak egy vietnami piacon, sült macskát sehol. Ha szerencsénk van, egy-egy árus a számokat ismeri angolul, de egyébként activityznünk kell – erről többet a nyelv, kommunikáció résznél.

Nagyon finom thai desszertek léteznek, például a mango sticky rice, édes szósszal leöntött babok, bambuszban sült ízesített rizs, főtt cukrozott tojássárgája, illetve sok helyen kapni bubble tea-t is. Az online ételrendelés nagyon egyszerű és olcsó, csak gyakran fordítgatunk kell a thai nyelv miatt. Töltsük le a Grab alkalmazást, amin keresztül lehet taxit (erről többet a közlekedés résznél), ételt és egyebet rendelni, az alkalmazás létezik angol nyelven is, használata magától értetődik (ittthon nem találunk semmit az alkalmazáson belül, csak Ázsiában használható).

Klíma, időjárás

Megérkezés után olyan volt kilépni a reptérről, mint állatkertben a trópusi házba bemenni. Bangkokban viszonylag kiszámítható az időjárás, száraz évszakban mindennap 35-39 fokra felmelegszik a levegő, éjszaka lehül akár 26 fokra is, a relatív páratartalom pedig a napközbeni hőmérséklet függvényében 45 és 90 százalék között ingadozik, ami a hőérzetet jelentősen felnyomja ([részlet a Good Morning Vietnam c. filmből](#)). A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ha légkondi vagy légkeverő nélkül ülünk árnyékban vagy egy szobában mozdulatlanul, akkor már folyik rólunk a víz, az izzadság elpárologni is alig tud. Az UV-sugárzás mindennap 11-es (Magyarországon a 8 már extrémnek számít).

A napfelkelték csodálatosan szépek, főleg az esőerdőben (ezeket vonatokról láttam). A páratartalom miatt néhány Magyarországról vitt nadrág még a napra kirakva se száradt meg 2 nappal előbb mosás után. Az eső azért a száraz évszakban se ritka, de nem mindennapos. Az esőt úgy kell elképzelni, mintha beállnánk egy kellemes hőmérsékletűre beállított zuhanyzóba, majd teljesen kinyitnánk a csapot. Az eső nem hűt, csak párásít. Az esős évszak májusban/júniusban kezdődik, de ez a klímaváltozás miatt 2022-ben későbbre tolódott, így erről beszámolni nem tudok, de állítólag ilyenkor mindennap esik pontosan ugyanabban az időpontban. A tenger 30 fok körüli. A klíma Szingapúrban is hasonló, csak itt több időt kell eltöltenünk a szabadban például a közlekedés miatt, és nincsenek használható sheltörök sem, ami alatt naptól, esőtől védve meg tudnánk eljutni megálltól az épületekig. Mindezek ellenére vigyünk pulcsit, hosszú nadrágot és hosszú zoknit egyrészt a szúnyogok miatt, másrészt pedig azért, mert a belső tereket 22-24 fok körülire hűtik.

A klímát egyébként egész jól megszoktam. Mikor hazaérkeztem a júliusi-augusztusi "kánikulákba", gond nélkül tudtam még a hűtetlen tetőtérben is dolgozni, sőt, még meg is könnyebbültem, mert ittthon kevésbé fűledt a levegő.

Közlekedés

Bangkok egy közel 11 millió fős nagyváros, ezért céltól függően akár 4-5 órás utazási idővel is számolnunk kell. A belsőbb kerületekben létezik metró (MRT) és magasvasút (BTS), máshol csak busszal, taxival vagy gyalog közlekedhetünk, néhány helyre pedig hajóval. A közlekedési helyzet a

közeljövőben sokat fog javulni, ugyanis 2022-ben további 540 kilométer MRT és BTS áll gyors építés és tervezés alatt, és 2023-ban már a NIDA-t is bekapcsolják ebbe a hálózatba, továbbá az infrastruktúra más téren is gyorsan javul. Mikor januárban megérkeztem, még minden kötöttpályás utazás előtt készpénzzel kellett vennem egy tokent, de áprilisra az MRT vonalán már elég volt a bankkártyámat hozzáérinteni a be- és kiléptető kapukhoz, és a BTS-en is tervezik ezt bevezetni. Egy másik ottlétem alatt történt fontos újítás az volt, hogy megjelent egy alkalmazás, amelyen valós időben lehet követni a buszok hollétét, ezzel pedig 30-40 percekét spórolni a buszmegállókban való várakozásokon.

Az MRT és BTS az alacsony járatsűrűséget leszámítva magas színvonalú, de a NIDA-tól még sajnos 1 órát kellett hajóznom, hogy elérjem a legközelebbi megállót – 2023-tól már csak 15 percet kell gyalogni, úgyhogy a jövőben ez már nem lesz gond. A hajó egyébként egy európai szemmel nézve koszos csatornán közlekedik, amibe a szennyvizet is tisztítatlanul beleengedik – de a helyiek eszik belőle a harcsákat, a gyerekek pedig fürdenek benne. A csatorna vize olykor az erre a

Csatornahajó, avagy khlong boat

célra kialakított műanyag fólia ellenére is befröcsköl a hajóba, de legalább hűt a menetszél (30 km/h-ig gyorsul a hajó), továbbá egész megbízhatóan és gyorsan közlekedik. Azonkívül, hogy vízen jár, úgy kell használni, mint egy buszt: ha fel akarunk szállni, le kell intenünk, leszállásnál pedig jelezniünk kell, és a megállókban sincs sok időnk a ki- és beszállásra: a kötelet általában csak akkor dobják rá a cövekre, ha több fel- és leszálló van. Ha csak kevés ki- és beszálló van, ők legtöbbször nem tartják fel a hajót azzal, hogy meg kelljen állnia, vagy ki kelljen kötnie. Távolságtól függően egy út ára 9 és 19 baht között változik, amit a hajón vehetünk meg felszállás után. Bangkokban rengeteg csatorna van, de csak kevéssé jár hajó – a NIDA mellett szerencsére pont van egy kikötő. Ezek felett sűrűn szokott lenni híd, de van, ahol magunkat kell áthúznunk a túlpartra egy tutajon – ezek ingyenesen és intuitíven működnek.

Ha se hajó, se MRT/BTS nem közlekedik az útvonalunkon, akkor buszozhatunk is. Alapvetően kétféle busz van: a légmentes és a nem légmentes. Mindkettőre igaz, hogy a megállóban állva le kell őket inteni, leszállásnál jelezni kell, bérlet pedig egyikre sincs. A légmentes buszon (kék, alacsonypadlós és modern, ritkán régebbi sárga, mindig csukott ablakokkal közlekedik) a jegyet a felszállás után vehetjük meg készpénzzel vagy kártyával a kalauztól (minden buszon utazik egy kalauz a sofőr mellett), akinek azt is meg kell mondanunk, hogy meddig megyünk – ez pedig problémás szokott lenni. A térképet gyakran nem ismerik, és latin betűkkel is hiába mutatjuk az állomás nevét. Ha szerencsénk van, akkor ha felolvassuk, hogy meddig megyünk, megértik a kiejtésünket, vagy akad a buszon valaki, aki tud segíteni (ha másodsorra se megy a megértés, általában körénk gyűlnek páran,

hogy segítsenek). Ha így se sikerül, akkor át kell állítanunk a telefonunk nyelvét thaira, megnyitni a térképet, újra beállítani a célt, és úgy kell megmutatnunk, hogy meddig megyünk – csak figyeljünk, hogy vissza is tudjuk állítani. Az jegy 10-20 baht körüli összegbe fog kerülni. Mivel külföldiek vagyunk, a kalauz általában szól, hogy mikor kell leszállnunk.

A másik fajta busz a nem légmentes (régibbi és nyitott ablakkal közlekedik, a leggyakoribb fajta belül fapadlós). Itt is a kalauztól vehetünk jegyet, de ez úticéltól függetlenül fix áras (9 baht), és csak készpénzzel fizethetünk. Ha meglátjuk a buszt, akkor intsük le, és legyünk résen: sokszor csak lassít a fel- és leszálláshoz, vagy ha meg is áll, akkor se mindig a megállóban, és nem mindig a külső sávban. Egyszer az is előfordult velem, hogy a buszmegálló melletti betonterelő mögött nyitotta ki az ajtaját, amire először fel kellett másznom, hogy felszállhassak – de legalább megállt. Ha találunk egy dugóban álló nem légmentes buszt, nyugodtan menjünk oda, valószínűleg felengednek.

A buszokkal két probléma van: kiszámíthatatlanul járnak, és nem tudják kikerülni a dugót – pedig gyakorlatilag az egész város egy nagy dugó. Sokszor 40-50 percet kell várni egy buszra akkor is, ha az a Google Maps szerint 5 percenként jár, és miután felszálltunk, sokszor még másfél-két órát vagy akár többet

Fapadlós, légmentes busz

Iránybusz, avagy songthaew. Ezt is használhatjuk, csak nehéz megérteni, hogy merre megy, és a sofőrnek nem tudunk előre kiabálni, hogy mikor akarunk leszállni.

araszolhatunk vele,

hogy eljünk a célunkhoz vagy az átszálláshoz. Miután megérkeztem Bangkokba, és mikor még bíztam a Google Mapsben, többször 3-4 órát buszozgattam, illetve vártam a járműre 15-20 kilométeres szakaszokon úgy, hogy még csak nem is a város másik felébe mentem. Egy idő után azonban megtanultam, hogy melyik buszokkal, milyen útvonalakon és milyen napszakokban nem szabad közlekedni, később pedig megjelent a ViaBus alkalmazás is, amivel már lehet követni azt, hogy melyik busz éppen merre jár, és lecsökkenthetjük a buszmegállókban való veszteglések idejét.

Egy következő közlekedési mód a taxi, ami nagyon olcsó (15-20 kilométert 250 bahtból meg lehet tenni) és egyszerű. Akkor a legolcsóbb, ha magunktól intünk le egy taxit (sok színű lehet, a zöld-sárga a leggyakoribb), és a taxióra alapján fizetünk. Ez pont úgy működik, mint bárhol máshol, de nem tudunk kártyával fizetni. Rendelhetünk taxit Graben is, ami pár száz forinttal drágább lesz egy úton, mintha mi

intettünk volna le egyet, viszont fizethetünk kártyával is, és extra biztonságot ad, hogy jelzi nekünk, ha letértünk a tervezett útról, és jelenthetjük, ha baj van – de nagyon-nagyon kicsi az esélye, hogy egy thai taxis átverjen minket Bangkokban. Rendelhetünk Grab-sofőrt is, ami általában néhány száz forinttal ennél is drágább lesz, de már beszállás előtt tudjuk az utazás teljes árát, ezenkívül olyan, mint egy normál taxi. A sima taxikat használhatjuk, de szerintem csak akkor éri meg, ha sok csomagunk van, vagy sokan akarunk együtt utazni, mivel ugyanúgy órákat áll a dugóban, mint a busz. (Ha a Grab kártyás fizetésnél azt a hibaüzenetet írja ki, hogy “nincs elérhető sofőr”, akkor valószínűleg a kártyánkat nem fogadta el, szabad sofőrtől általában hemzseg a környék.)

Ha sietünk, rendeljünk Grabról egy robogós taxit, ami gyorsan, a dugót kikerülve szállít el minket az úticélunkhoz. A Grab-sofőröknek kötelező biztosítaniuk bukósisakot az utasoknak, ezt nyugodtan kérjük el, ha nem adja oda alapból. Ezenkívül útvonaltervezőben látják, hogy merre kell menniük, és nem nekünk kell navigálni. Le is inthetünk egyet, de ez kockázatosabb – én először így fogtam robogós taxit egy késő este, de nem mondom, hogy kellemes utazás volt.

A robogós semmit nem beszélt angolul, az árban is mutogatással egyeztünk meg, miután megmutattam térképen a célokat. Mikor elindultunk (természetesen bukósisak nélkül mindketten), kiderült, hogy a második kanyar után fogalma se volt, hogy hogy kell odamenni, úgyhogy menet közben elmutogatta nekem, hogy állítsam be a telefonomon az úticélt, és miközben az egyik kezemmel kapaszkodom, időnként nyújtsam előre neki, hadd lássa, merre kell menni. Miután ez megtörtént, még azt is tisztáznunk kellett, hogy a “left” és a “right” melyik irányt jelenti, hogy ne kelljen mindig lenéznie a telefonra – természetesen ehhez se akart megállni. Miután ez is megtörtént, legalább már a jó irányba haladtunk, de mint az örült: a piros lámpák cseppet se érdekelték, a járdák se mindig, de még a forgalomirányítónak is visszafeleselt és átment a tiltása ellenére, aki egy építkezésről kitolató kamion miatt állította le a forgalmat. Az utazás fénypontja mégis az volt, amikor egy kétszer három sávú úton azért előztük a sort a szembe sávok duplázáróvonalán 60-nal, hogy a telipiros előtt pár méterrel nyomott erős fékkel még a három keresztező sávban érkező autók előtt kanyarodhassunk rá a másik kétszer három sávú útra egy jobbkanyarral – mivel Thaiföldön baloldali közlekedés van, ez a művelet körülbelül olyan, mintha a Kerepesiről a sor kielőzése után teli pirosnál vágtatnánk át a Hungáriára bal kanyarral egy robogón rövidnadrágban, pólóban és lobogó hajjal, miközben az utasunk egyik kezében a telefonját szorongatja, másikkal pedig az életéért kapaszkodik.

Ez az élmény után úgy gondoltam, hogy már nem fogok visszaülni robogós taxira – körülbelül 1 hétig. De mivel messze ez a legidőtakarékosabb módja az utazásnak, és olcsó is, még nagyon sokszor közlekedtem így. Grab sofőrökkel soha nem volt hasonlóan rossz élményem, bár ők is csak tanácsként kezelik a KRESZ-t. A nők rövidebb távokra utasként oldalasan szoktak ülni a robogón, de nem sérti a kultúrát, ha valaki rendesen ül rá. Tuktukot nincs értelme használni Bangkokban, egyébként is csak a

turistaattrakcióként vannak. Bangkokban melleleg éves átlagban napi 2 robogós hal meg közlekedési balesetben.

Ha csak 3-4 kilométert kell megtennünk, akkor fontoljuk meg a gyaloglást is. Azonkívül, hogy biztonságos, még relatív gyors is. Gyaloglásra használható járda viszont viszonylag kevés van Bangkokban, néha az úton kell sétálni, főleg, ha sietünk. A járdák általában tele vannak rakva sütődékekkel, robogószervizekkel, piaci standokkal vagy egyéb gazdasági lerakatokkal, de sokszor csak szimplán igénytelenül lettek megépítve – várostervezés nem létezik erre felé. Viszonylag gyakori, hogy a ház és a gyalogos felüljáró lépcsője között nagyobb táskával nem lehet elférni, a NIDA előtti járda közepére pedig villanyoszlopokat telepítettek úgy, hogy táskával is alig lehet elmenni mellettük, áprilisban pedig még óriási választási plakátokat is kihelyeztek ezekre. A NIDA közelében van egy olyan

Járda és gyalogos felüljáró

járdaszakasz, ami egy csatorna felett vezet korlát nélkül hosszan, kisebb-nagyobb részek ki vannak

Vigyázzunk, nehogy megfelleljük a villanyvezetékeket

belőle esve – ezek fa pallókkal hol helyettesítve vannak, hol nincsenek –, a végén pedig egy buddhista kolostor lakóépületei között kell keresztül sétálnunk (igen, ez közjárda). Szintén a NIDA-tól nem messze van egy olyan szakasz is a nagy csatorna melletti járdán, ahol a csatornát keresztező közúti híd betongerendái alatt guggolva tudunk csak átmenni. Miközben felüljáróról sétálunk le, nézzük a lépcsőfokokat, mert valamiért szeretnek a kóbor kutyák ezeken pihenni – és még a házi kutyákat se oltják veszettség ellen.

Bangkokban egész sok olyan környék van, amit Európából harmadik világbeli nyomornegyednek hívnánk: csatornákra épített omladozó házak korhadó deszkákból és egyéb szemétből építve, szennyvízben fürdő gyerekek, varánuszok stb. Ezeken is nyugodtan keresztül sétálhatunk. A központi kormányiroda közelében is van

Szegényebb környék Bangkokban

Használatban lévő társasház a kínai negyedben. A növények a falból nőnek ki.

egy ilyen, ahol az ügyintézők miatt többször jártam – de a külföldiek általában elkerülik. Itt először furcsán néztek rám a helyiek, másodsor már mosolyogtak, harmadszor pedig köszöntek is nekem, és látszott rajtuk, hogy felismernek, és örülnek, hogy ismét náluk vagyok. Ha erre jártam, általában vásároltam az itt lakóktól gyümölcsöket, de először vétettem egy súlyos hibát: nem akartam elfogadni 2 baht visszajárót, miután vásároltam körülbelül 5 kiló gyümölcsöt 98 bahtért – részben azért, hogy segítsen a helyzetüket. Miután láttam, hogy mennyire rosszul esik ez nekik, már hamar észbe kaptam.

Vidékre utazhatunk repülővel, vonattal vagy busszal. Bangkoknak két reptere van, a legtöbb fapados Don Mueangról közlekedik – érdekesség, hogy az 1914 óta működő reptér a világ egyik legrégebbi légi kikötője, és a két leszállópályája között a királyi légierő golfpályája működik –, a nemzeti légitársaságok pedig Suvarnabhumirol. Mindkettő elérhető BTS-szel a belvárosból. A vonatokon három osztályú kocsik közlekednek, büdzsénktől függően bármelyiken biztonságosan és relatív kényelmesen utazhatunk. Harmadosztályon elkülönített ülések helyett bélelt padok vannak, nincs légkondi, de a nyitható ablakok miatt nem lesz melegünk – bár a rovarok berepülnek, főleg az esőerdőkben. Másodosztályon éjszakára adnak pokrócot és ételcsomagot, a kocsiban pedig működik légkeverő vagy légkondi (választható), és nagyon kényelmes ülések vannak. Válthatunk jegyet alvókocsikba és első osztályra is.

A nagy távolságra közlekedő vonatok minden megállóban legalább 5-10 percet állnak, ez alatt az idő alatt a vonatra felszállnak árusok, akiktől vehetünk ételt kedvező áron még az éjszaka közepén is, minden megállóban másmit. A menetrendről a vasúttársaság hivatalos honlapján (railway.co.th) található táblázatokból tájékozódjunk, minden más megbízhatatlan – ha fontos, akkor töltsük le, mert gyakran elérhetetlen az oldal. Vonatjegyet csak vasútállomás jegypénztáráiban vegyünk, mert online csak közvetítőktől lehet, akik a valódi ár többszörösét is elkérik egy-egy jegyért. Harmadosztályon utazva a Bangkok – Chiang Mai és Bangkok – Surat Thani távolságokért 2500 forint körüli összeg a reális, másodosztályon 5-7000 forint körüli. Bangkokból

Vonattal Dél-Thaiföldön

Ayutthayába 200 forintért elvisznek. Helyközi busszal nem utaztam Thaiföldön, csak ún. VIP-busszal, ami a turistafalvak és vonatállomások, repterek, látványosságok között közlekednek, de állítólag a helyi buszok is rendben vannak.

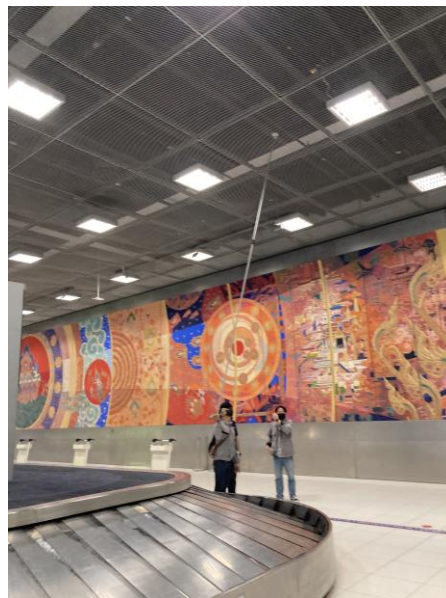

Napfelkelte Don Mueangban. A Covid miatt kevesebb mint 10-en voltunk a repülőn személyzet nélkül.

Ha nincs Covid, utazhatunk külföldre vonattal és busszal is, de mikor én voltam Thaiföldön, csak repülővel lehetett elhagyni az országot és belépni. Ha vonattal utazunk Malajziába, akkor a Satun-Songkhla vonaltól délre vigyázzunk, lehetőleg ne is szálljunk le a vonatról, mert gyakoriak a terrortámadások (a félsziget maláj államai laza függésben álltak Bangkoktól 1909-ig, mikor is a brit gyarmatosítás szorosan a buddhista többségű Thaiföldhöz tagolta a muszlim Patani Szultanátust, akik azóta is el akarnak szakadni Thaiföldtől). Turistaként azért lehetünk célpontok, mert a szeparatisták nemzetközi figyelmet kaphatnak, ha lelőnek minket. Erről sincs tapasztalatom, ezt nekem is mondták – ahogy azt is, hogy lehetőleg a mianmari és kambodzsai határhoz közel se tartózkodjunk helyi ismerős nélkül sokat.

Biztonság

Közbiztonság tekintetében Bangkok rendkívül biztonságos. Az emberek nem lopnak, az általános közbizalom pedig harapható a levegőben. Bár szinte minden tömve van emberekkel, semmi incidenst nem tapasztaltam, nem találkoztam vagy hallottam zsebtolvajokról vagy olyanról, hogy bármit elloptak volna bárkitől. Igaz sztereotípiák, hogy nagyon sok nyugati turista az alkohol, drog és a szexturizmus miatt jár Bangkokba (lásd pl. The Hangover Part II) – a legtöbb elérhető utazási tanács nekik szól akkor is, ha nincs kimondva. Ha nem járunk éjszakai bárókba, akkor nagyon-nagyon kis esélye van, hogy bűntény áldozatai leszünk – de ne is nagyon járjunk, mert már az enyhe részegség se elfogadott társadalmilag Thaiföldön, a kábítószerrel kapcsolatos ügyeket pedig nagyon komolyan veszik az országban. A drogterjesztést részben a buddhizmus miatt a társadalom nagy része súlyosabb bűnnek kezeli, mint a gyilkosságot: hitük szerint a gyilkos csak egy földi életnek vet véget, de az a lélek legközelebb majd szerencsésebb

Bottal állítgatják a tűzjelzőket Suvarnabhumi reptéren

testbe reinkarnálódik – a drogdíler viszont tucatnyi ember és hozzátartozóik életét tönkreteszi. Akinél kábítószerrel találunk, azt halálra is ítélik – bár kivégzések nemzetközi nyomásra az elmúlt években alig voltak, a turizmus fontossága miatt külföldit pedig utoljára már nagyon régen végeztek ki. Ettől még tényleges életfogytiglanra börtönbe vagy siralomházba külföldieket is szoktak küldeni, a 2016-ban hatalomra került király pedig „hadjáratot indított” a kábítószerrel szemben, amely következtében sűrűsödtek az ellenőrzések és eljárások is.

Vonaton nyugodtan utazhatunk, sőt, alhatunk akár harmadosztályon is minden értékünkkel, vagy bármelyik síkatorba bemehetünk lappal a kezünkben, nagyon kis eséllyel fog bármi incidens történni – hacsak nem egy másik külföldi miatt, turistás helyen emiatt jobban vigyázzunk magunkra. Viszont abban ne bízunk, hogy a rendőrség bármiben segíteni tud vagy akar, ha problémánk akad. Egészségügyi szempontból kevésbé biztonságos Bangkok, de erről az egészségügy résznél írok többet. Balesetek is érhetnek, erről pedig a közlekedés résznél írok.

Egészségügy

Kiutazás előtt három oltást vettem fel (tífusz, hepatitis A, meningitisz), ezt mindenképpen ajánlom másoknak is, ezenkívül három betegségre érdemes készülni: ételmérgezés (ez szinte garantált), Dengue-láz (én ezt is elkaptam, szerencsére közel tünetmentes voltam), illetve veszettség. Rengeteg a kóbor kutya Bangkok utcáin (de alapvetően békések), és még a házi ebeket se oltják veszettség ellen, 2022-ben pedig gyors terjedésnek indult a betegség országszerte. Bangkokban rengeteg az állóvíz, így a szúnyog is, de nem igazán tudunk mit tenni ellenük, viszont megfelelő orvosi ellátás mellett megbízhatóan gyógyítható minden szúnyogok által terjesztett betegség Thaiföldön – ilyen ellátás pedig “gazdag nyugatiként” rendelkezésünkre fog állni a városokban. Ha orvoshoz kell mennünk, mindenképpen magán- vagy nemzetközi kórházba menjünk (utazás előtt olyan biztosítást kössünk, ami ezt fedezi), mert máshol valószínűleg egy szót se fognak tudni idegen nyelven. Nem árt egy kis szkeptikusság azért az orvossal szemben, figyeljük, hogy mit csinálnak velünk. Nekem egy orvos, miután megállapította, hogy nincs komoly bajom, napi 6 tableta 500 mg-os paracetamol írt fel 7 napon keresztül, ami már súrolja a túladagolás határát. Bár ez a fejlettebb Malajziában volt, Thaiföldön is lehetett volna.

Ha otthonról viszünk gyógyszert, akkor ellenőrizzük, hogy a hatóanyag nem minősül-e kábítószernek Thaiföldön: a Xanax bevitelért például 5 évre börtönbe zárhatnak, más drogért ki is végezhetnek, jogi segítségre pedig ne nagyon számítsunk, ha félreértésünk adódik bárkivel. A thai jog és a hatóságok nagyjából úgy működnek, ahogy azt a The Serpent és a Bangkok Hilton sorozatban is bemutatják, főleg farangok számára – a “farang” szó Thaiföldön nyugati embert jelent börtön alapján, és bár tagadják, hogy lenne negatív felhangja, én pozitív kontextusban egyszer se hallottam. (Én nem

találtam teljeskörű listát a szabályozott anyagokról, és inkább nem is vittem magammal gyógyszert. Nem valószínű, hogy kiszűrjük a határon, de inkább ne próbálkozzunk.)

Ami a Covid-ot illeti, érkezésemkor le volt zárva az ország, és csak 10 napos hotelkarantén után lehetett beérkezni az országba. Ezt február elején enyhítették, de egészen március végéig egy napos hotelkarantén és három negatív Covid-teszt (2 PCR és egy gyorseszteszt) kellett az országba történő beutazáshoz az oltottak számára. Országon belül kötelező maszkviselés volt mindenhol, beleértve az utcát is egészen júniusig, és a nyugati turistákat kivéve mindenki fegyelmezetten hordta is a maszkot. Az ország bürokráciájának működését tükrözi, hogy egyszer, mikor hivatalos Covid-tesztet csináltattam, már azelőtt a kezembe nyomták annak eredményét névre szólóan (negatív), hogy mintát vettek volna tőlem, máskor pedig, miközben egyik beutazás utáni karanténomat töltöttem, felhívtam a recepciót, hogy tekintettel arra, hogy nem hagyhatom el a szobámat, felhozzák-e a rendelésemet, azt a választ kaptam, hogy nem értenek, menjek le, és ott beszéljük meg...

Nyelv, kommunikáció

Én nagyon szeretek nyelvet tanulni, sok nyelven el is boldogulok, de a thaijal óriási problémáim voltak. Egyrészt más kelet-ázsiai nyelvekhez hasonlóan tonális nyelv, ami azt jelenti, hogy 1 szótagot ötféle hangmagasságban és -lejtésben ejthetünk ki, és annak öt, várhatóan nagyon különböző jelentése is van. Ez nemcsak beszédnél, de hallásértésnél is nagy problémát okozhat, ami számomra azt jelentette, hogy nagyon-nagyon nehezen ragadt rám a nyelv, hiába hallottam mindennap – egy-egy hallott szót még kiszótározni se tudtam, mert legépelni nem voltam képes thaiul fonetikusán se, a beszéd felismerőbe pedig valószínűleg rossz tónussal mondtam, és nem ismerte fel, vagy a kontextusból valószínűsíteni tudtam, hogy rossz jelentést adott ki. Mandarinul, egy másik tonális nyelven tanulok, az ottani 4 tónust már egész jól meg tudom különböztetni, de ennek a thaiban nem vettem hasznát, mivel itt mások a tónusok.

Ami az írást illeti, nemcsak új írásjeleket, esetleg egy nagyon egyszerű új logikát kell meg tanulni, mint például a cirill, arab, koreai vagy kínai esetében, hanem gyakorlatilag az olvasás készségét kell újra elsajátítanunk, ami sok időt vesz igénybe. Egyrészt nyilván meg kell tanulni az írásjeleket minden hangra, de ebből mindjárt többet, mássalhangzókból általában hármat, de a “k” hangból például 4-et: egy mély “k”-t, egy közepes “k”-t, egy magas “k”-t és egy olyan “k”-t, amivel a szanszkrit és pali eredetű szavakat írják (a théraváda buddhizmus szent nyelvei). (Összesen egyébként 6 “k” van, de kettőt már csak nagyon ritkán használnak.) Ezek után meg kell tanulnunk a tónusszabályokat, tehát hogy milyen kombinációban kell írunk a magas, közepes és mély mássalhangzókat, hogy jelezzük, az adott szót milyen tónusban kell kiejtenünk – ha véletlenül magas “k” helyett mély “k”-t írunk a szótagkezdő mássalhangzó helyére, könnyen lehet, hogy egy teljesen más értelmes szót kapunk, mint szerettünk volna. Ezután meg kell tanulnunk a magánhangzók jeleit, azokból is hangonként többet (összesen 21-

et), és kombinálnunk kell a mássalhangzókkal: az adott mássalhangzót követő magánhangzó jelét fölé, alá, mögé, sőt, bizonyos esetekben elé kell rakni – vagy egyszerre több helyre, van olyan eset is, amikor egyetlen magánhangzót a mássalhangzó előtt, felett, után és után kettővel is jelölnünk kell négy különböző jellel.

Ha mindezt megtanultuk, és olvasni szeretnénk, akkor nem elég, hogy rögtön fel kell ismernünk, hogy a karaktorsorozatban melyik a következő mássalhangzókarakter, ez mit jelöl és milyen magasságú, hol vannak a szótag- és szóhatárok (szótag elején és végén más egy-egy karakter kiejtése, és gyakran egész mondatokat tagolatlanul egybe írnak), még azt is figyelniük kell, hogy ezek mögött, felett, alatt, mögött, mögött kettővel milyen írásjelek vannak, és ezek egyszerre milyen magánhangzót jelölnek, sőt, még a 11 tónusszabálynak is pörögnie kell a fejünkben, mindezt azért, hogy kiderüljön, hogy a “สวัสดีครับ” karaktersort “sa wàt dii k^hráp”-nak kell kiejtenünk – amit persze újra szótárazhatunk, ha nem ismerjük

Angoltudás Bangkokban

a hangalakot (ez egyébként az általános köszönés férfiak számára). Gyakorlással mindez nagyon egyszerűvé válik, de én nem tudtam rászánni azt a rengeteg időt, ami kellett volna az effektív autodidakta nyelvtanuláshoz, az egyetem és a csoporttársak pedig nem segítettek ebben. Mindemiatt már annak is örültem, ha a thai mellett kínaiul vagy japánul ki volt írva valami, mert ott legalább esélyem volt az általam ismert karakterek jelentéséből kitalálni a kiírás jelentését, de még Vietnamban (latin betűkkel írnak, és nagyon sok szó ugyanaz, mint kínaiul), Malajziában (latin betűkkel írnak, és rengeteg angol jövevényszó van) és Indonéziában (latinul írnak, malájul beszélnek holland jövevényszavakkal) is fellélegeztem, hogy milyen egyszerű a megértés. A félév végére viszont már Thaiföldön is egész jól megértettem magamat a hétköznapi mutogatással – valószínűleg azért is, mert igyekeztem ugyanazokra a helyekre járni, 1,86-os magassággal, kék szememmel és szőkés hajammal pedig világítottam Bang Kapiban: volt, ahol, ha megjelentem, már csak bólintanom kellett a thai nyelvű kérdés után, és készítették is a szokásosat.

A piacon az angol “no” helyett általában nagyobb sikerrel jártam a kínai “mei” tagadással, de más mandarinnal már nem. A számokat az ujjakkal nem úgy mutatják, ahogy mi, magyarok, hanem a mutatóujjuktól kezdenek el számolni: mutatóujj = 1, mutatóujj és középsőujj = 2 stb., és a kinyújtott hüvelykujjat egészen 5-ig nem veszik észre: hüvelykujj és mutatóujj = 1, hüvelykujj, mutatóujj és középsőujj = 2 stb., de mind az 5 ujj már valóban 5-öt jelent. A 6-hoz viszont egy teljes tenyeret és egy hüvelykujjat kell mutatni, 7-hez egy teljes tenyeret, egy hüvelykujjat és egy mutatóujjat stb. Az piacon az árak általában 1 kilóra vannak kiírva, de ha hosszabb a szöveg, mint megszokott, akkor fél kilóra vonatkoznak, nagyobb gyümölcsöknél (dinnye, pomelo, kókusz) pedig darabra. A kézzel való intésnek

nem örülnek (szerintem sértőnek gondolják), helyette köszönésnél, elköszönésnél és megköszönésnél is wai-t kell csinálni – de ne vegyük túl komolyan, mert akkor kellemetlenül néznek. Az ország 6%-a analfabéta (és nem csak falvakban találkozni a jelenséggel), ezért ha Google Fordítóra szorulunk, biztosabb, ha kimondatjuk az eredményt – magától senki se jelzi, ha nem tud olvasni, csak bambul a képernyőnkre, mintha rosszul fordított volna a fordító.

Szigorúan tilos borraivalót adni vagy nem elfogadni a visszajárót – még 1 bahtot se hagyjunk ott –, különben rosszul érzik magukat, meglepő módon ez fokozottan igaz a szegényebb környékekre. Emiatt ha nem értjük valaminek az árát, nyugodtan adhatunk egy nagy bankót, ami biztosan fedezi a költséget, pontosan vissza fognak adni. Piacon lehet alkudozni, de nem kell, korrektek az árak, és a mérleg által kihozott súlyokat is inkább a vásárló javára szokták kerekíteni. Plázákban az étkezdék tábláira általában angolul is ki vannak írva az ételek nevei, de ezeket hiába olvassuk fel, ritkán értik meg. A megoldás, hogy lefotózzuk a táblát, majd bekarikázzuk a képen, hogy melyiket kérjük. Általános szabály, hogy mutogatásnál legyünk magabiztosak, a kis gesztusainkat nem fogják érteni. Gyakran előfordul, hogy miután nem értenek meg elsőre vagy másodsorra, odagyűlik körénk 4-5 ember, aki mind minket akar megfejteni, miközben thaiul konzultálnak egymással.

Turistas helyeken mindez nem érvényes, ott nem lesz gondunk az angollal és európai kultúránkkal. Viszont ez fordítva is igaz: ha Thaiföldön elboldogulunk az angollal, akkor szinte biztos, hogy csak a turistáknak, üzletembereknek felállított színpalat látjuk.

Konklúzió

Utólag egyértelműen úgy gondolom, hogy nagyon megérte a bangkoki félévem. Megtanultam értékelni az európai jólétet, sokkal pragmatikusabbá, magabiztosabbá és reziliensebbé váltam, és olyan tapasztalatokat és élményeket szereztem, amilyenekről távolabbi ismertségi körömből se hallottam korábban. Viszont a félév közben még nem voltam ilyen lelkes: nagyjából február második hetétől (amikor infúzióra kerültem) szinte folyamatosan meg akartam szakítani a félévemet és hazajönni. Még szerencse, hogy nem került erre sor. De ez az én döntésem volt, hogy ilyen tapasztalatokat szereztem: turista is maradhattam volna végig.